

Regeling van Onze Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van PM datum, nr. 2023 PM, houdende regels met betrekking tot het verstrekken van een specifieke uitkering ten behoeve van de regionale structuur van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) inclusief Uitvoeringstoets Decentrale Overheden

1. Wat is de aanleiding?

In het Klimaatakkoord is opgenomen dat gemeenten, met betrokkenheid van stakeholders, voor eind 2021 een tijdpad bepalen voor een stapsgewijze aanpak richting een aardgasvrije gebouwde omgeving. Ook het planmatig isoleren van woningen en andere gebouwen kan onderdeel uitmaken van deze aanpak. Dit is vastgelegd in de gemeentelijke transitievisie warmte (TVW).

De komende jaren zal het aankomen op de uitvoering. Om gemeenten hierbij te ondersteuning is in het Programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving¹ opgenomen dat gemeenten in de uitvoering ondersteund zullen worden door het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Het NPLW is een interbestuurlijk programma en de leer- en ontwikkelactiviteiten van het Programma Aardgasvrije Wijken en vanuit het Expertise Centrum Warmte gaan integraal op in het nieuwe programma dat zich richt op alle gemeenten.

Onderdeel van het NPLW is een regionale structuur om de samenwerking tussen gemeenten te ondersteunen, om expertise beschikbaar te stellen en om projectcapaciteit beschikbaar te stellen voor direct relevante regionale dossiers. Het is aan de regio's om te bepalen op welke wijze zij deze ondersteuning invullen.

Deze regeling heeft betrekking op het verstrekken van middelen ten behoeve van de regionale ondersteuningsstructuur.

2. Wie zijn betrokken?

De betrokken partijen zijn gemeenten. Gemeenten gaan samenwerken in een regio. Uitgangspunt is dat bestaande structuren worden aangehouden voor de regio-indeling. Gemeenten vormen een regio aan de hand van de regio-indeling van de Regionale Energiestrategieën (RES-regio). De budgethoudende gemeente kan mede namens de gemeenten in de regio een aanvraag indienen om aanspraak te maken op dit deel van de middelen van de regeling voor de regionale structuur.

In het regionale afstemmingsoverleg wat in de regio wordt georganiseerd kunnen ook andere partijen in de lokale warmtetransitie aansluiting vinden, zoals bijvoorbeeld woningcorporaties, bedrijven actief in de warmtetransitie, etc.

Het NPLW ondersteunt gemeenten in de uitvoering van de warmtetransitie en de regionale structuur is onderdeel van het programma. Vanuit het NPLW is per gemeente en regio ook een

¹ Zie de bijlage bij de brief van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 1 juni 2022 over het Programma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving, Kamerstukken II 2021/22, 32847 nr. 911.

accounthouder betrokken, dit is een aan de gemeenten gekoppelde contactpersoon van het NPLW.

3. Wat is het probleem?

Het klimaat verandert. Het wordt steeds warmer op aarde. Hierdoor bestaat het gevaar tot een minder leefbaar land voor de toekomstige generaties.

4. Wat is het doel?

Om klimaatverandering tegen te gaan, streven we naar ten minste 55% CO₂ reductie in de Klimaatwet en richten we ons in het beleid op een hogere opgave, wat neerkomt op circa 60% in 2030 ten opzichte van 1990². Zo willen we klimaatverandering zoveel als mogelijk tegengaan en zo ons land leefbaar houden voor de toekomstige generaties.

De overgang van aardgas naar andere, duurzame bronnen van warmte draagt bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. Gemeenten staan hiervoor aan de lat en zijn de regisseurs van de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving.

Het doel van het NPLW is om gemeenten te ondersteunen bij de warmtetransitie, door landelijke en lokale kennis en expertise beschikbaar te stellen, goede voorbeelden te delen, knelpunten te signaleren en een bijdrage te leveren aan oplossingen.

Doel van de regionale structuur, als onderdeel van het NPLW, is dat gemeenten door regionaal samen te werken beter kunnen inspelen op en organiseren ten behoeve van het regievoeren in de warmtetransitie waaronder het uitvoeren (en opstellen) van de transitievisies warmte en uitvoeringsplannen. Uitvoeringsplannen zijn een concretisering van de transitievisie warmte, welke beschrijft hoe de gemeente de wijkgerichte aanpak in specifieke wijken of buurten wil uitvoeren of regisseren.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Zonder overheidsinterventie hebben de gemeenten te weinig capaciteit om de transitievisies warmte uit te voeren en woningen en gebouwen aardgasvrij of aardgasvrij ready te maken.

6. Wat is het beste instrument?

Er wordt gekozen voor financiële sturing (specifieke uitkering), omdat dit het mogelijk maakt voor de regio's om passend bij de behoefte en de lokale warmtetransitie de middelen in te zetten. Regio's kunnen met behulp van de specifiek uitkering bijv. regionaal expertise- of projectmatige ondersteuning organiseren. Ook stelt het gemeenten in staat om efficiënt beperkte arbeidskracht voor de warmtetransitie in te zetten in de regio.

² Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van 15 december 2021.

De middelen binnen de regionale structuur worden jaarlijks beschikbaar gesteld aan gemeenten in de regio, via de budgethoudende gemeente. De regeling loopt tot en met 2025 en jaarlijks is €9 miljoen beschikbaar.

De hoogte van de uitkering per regio is gebaseerd op een verdeelsleutel. Deze bestaat uit een vast bedrag van €100.000 per regio, waarmee in ieder geval 1 FTE beschikbaar wordt gesteld. Het overige bedrag is verdeeld naar rato van het aantal inwoners in de regio en het aantal gemeenten in de regio.

Door te werken met een verdeelsleutel heeft elke regio duidelijkheid over het beschikbare budget per regio. Op basis daarvan kunnen regio's een meerjarige, programmatische aanpak vormgeven. Op grond van deze regeling kunnen toekenningen worden gedaan in 2023, 2024 en 2025. De budgethoudende gemeente wordt gevraagd achteraf via de SiSa systematiek te verantwoorden.

Bestuurlijk³

In de verkennende fase van de oprichting van het NPLW is door gemeenten geconstateerd dat een regionale laag, dicht bij de gemeente, nodig is. Zij hebben vooral behoefte aan capaciteit die concreet kan helpen bij de uitvoering. De middelen van de regionale structuur geven invulling aan deze wens.

Uitvoering

Vanwege de grote uitvoeringsvrijheid van de middelen sluit de regionale structuur aan bij de eigen plannen van gemeenten in de regio, zoals opgesteld in de transitievisies warmte. De regio's hebben de beleidsvrijheid om daar zelf een keuze in te maken.

Samenwerking met andere overheden

Samenwerking met gemeenten in de regio is een vereiste in de regeling, maar deze komt voort uit nadrukkelijke behoefte van de gemeenten. Daarnaast wordt gevraagd om een regionaal afstemmingsoverleg te organiseren. Hierdoor wordt het mogelijk om knelpunten en lessen op te halen en te delen, en gemeenten onderling beter te verbinden op de opgave en aan andere partijen die regionaal werken. De samenwerking met de provincie wordt hierin opgezocht.

Financiële effecten en bekostiging

In het Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat (van 2 juni 2022, Kamerstukken II, 2021/22, 32813 nr. 1049) staat een tabel met de uitvoeringsmiddelen voor de decentrale overheden voor de periode 2022 tot en met 2030.

Uit deze uitvoeringsmiddelen wordt per jaar €15 miljoen beschikbaar gesteld voor het NPLW. Hiervan wordt €9 miljoen besteed aan de regionale structuur⁴.

Voor het NPLW, en daarbij de regionale structuur, wordt een (klein) deel van de middelen voor de uitvoeringskosten van medeoverheden ingezet die daardoor niet meer beschikbaar zijn om rechtstreeks te verdelen onder de gemeenten en andere medeoverheden. Tegelijkertijd zorgt het juist voor een effectievere en efficiëntere uitvoering op lokaal niveau en worden gemeenten door het NPLW ondersteund met kennissessies, handreikingen en onderling leren met andere gemeenten.

³ In de Uitvoeringstoets Decentrale Overheden gaat het hierbij om vragen als *Waarom wordt de taak op dit niveau belegd?* en *Hoe past de beleidsoptie bij het bestaande pakket aan taken en middelen van decentrale overheden?*

⁴ Zie de bijlage bij de kamerbrief over warmtetransitie gebouwde omgeving en ondersteuning gemeenten van minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 13 september 2022, Kamerstukken II 2021/22, 32813, nr. 1088.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Met deze regeling kunnen gemeenten de uitvoering van de transitievisies warmte opschalen en mogelijkerversnellen. Hiermee worden woningen van burgers en andere gebouwen uiteindelijk aardgas of aardgasvrij-ready gemaakt. Dit levert CO₂-reductie op.

Een deel van de middelen zal bij de uitvoering worden uitbesteed aan de markt. Bedrijven die een rol spelen in de warmtetransitie kunnen hier mogelijkerversnellen bij worden betrokken.

De gemeenten krijgen de mogelijkheid extra capaciteit te organiseren op een efficiënte manier op regionaal niveau. Lessen worden opgehaald en gedeeld met andere gemeenten en knelpunten in beleid, wet- en regelgeving worden door het NPLW gesignaleerd en geagendeerd.